

Nr 144

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om avdrag vid inkomsttaxering för bidrag till Oljeprospektering aktiebolag, m. m.; given Stockholms slott den 24 oktober 1969.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) lag om avdrag vid inkomsttaxeringen för bidrag till Oljeprospektering aktiebolag, m. m.,

2) lag om avdrag vid inkomsttaxeringen för förlust på aktie i aktiebolaget Atomenergi.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

BERTIL

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att skattskyldig som bidrar till täckande av kostnaderna i Oljeprospektering AB:s verksamhet skall ha rätt till avdrag vid inkomsttaxeringen för dessa bidrag och att bidragen skall beskattas hos Oljeprospektering AB. Rätten till avdrag föreslås omfatta även tillskott av medel för Oljeprospektering AB:s verksamhet i form av aktiekapital, lån o. d. i den händelse förlust uppkommer i samband med bolagets upplösning.

Vidare föreslås att skattskyldig som överlåtitt aktie i AB Atomenergi till staten utan vederlag skall ha rätt till avdrag vid inkomsttaxeringen för förlust på aktien.

Förslag
till
Lag
om avdrag vid inkomsttaxeringen för bidrag till Oljeprospektering
aktiebolag, m. m.

Härigenom förordnas som följer.

1 §

Bidrag, som lämnas till Oljeprospektering aktiebolag för att täcka kostnader i detta bolags verksamhet, utgör avdragsgill kostnad vid beräkning enligt kommunalskattelagen (1928:370) och förordningen (1947:576) om statlig inkomstskatt av nettointäkt av den förvärvskälla, som utgör givarens huvudsakliga verksamhet. Detsamma gäller förlust som i samband med bolagets upplösning må uppkomma för aktieägare i bolaget eller annan skattskyldig, som står i koncernförhållande till aktieägare enligt 221 § lagen (1944:705) om aktiebolag, på grund av att medel tillskjutits bolaget i form av aktiekapital, lån e. d.

2 §

Bidrag som avses i 1 § utgör skattepliktig intäkt för Oljeprospektering aktiebolag för det beskattningsår då det kommit bolaget till godo.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Förslag
till
Lag
om avdrag vid inkomsttaxeringen för förlust på aktie i
aktiebolaget Atomenergi

Härigenom förordnas som följer.

Skattskyldig som under beskattningsår, för vilket taxering till statlig och kommunal inkomstskatt i första instans sker år 1970 eller 1971, till staten utan vederlag överlåter aktie i aktiebolaget Atomenergi har rätt att vid taxeringen erhålla avdrag för förlust på aktien med **belopp motsvarande** hans kostnad för anskaffning av aktien i den mån avdrag för anskaffningskostnaden icke erhållits tidigare. Förlusten är att anse som kostnad i den förvärvskälla, som utgör överlåtarens huvudsakliga verksamhet.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 24 oktober 1969.

Närvarande:

Statsministern PALME, statsråden STRÄNG, LANGE, HOLMQVIST, ASPLING, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om rätt till avdrag vid inkomsttaxeringen för vissa tillskott till täckande av kostnaderna i Oljeprospektering aktiebolags verksamhet, m. m., och anför.

Kungl. Maj:t har i proposition till 1968 års riksdag framlagt förslag om bildande av ett bolag för oljeprospektering. I propositionen förutsattes att statens vattenfallsverk och Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB) skulle ingå i det planerade bolaget tillsammans med andra intresserade företag. Förslaget bifölls av riksdagen, varvid Kungl. Maj:t samtidigt bemyndigades låta vattenfallsverket ta i anspråk 2,5 milj. kr. av investeringsanslaget Kraftstationer m. m. för teckning av aktier i bolaget (prop. 1968: 51, SU 86, rskr 204).

Bakgrunden till förslaget är i huvudsak följande. I slutet av 1950-talet påträffades stora naturgasfyndigheter i Nederländerna och en intensifierad olje- och naturgasprospektering inleddes på kontinentalsockeln i Nordsjön och i länderna kring Nordsjön och Östersjön. Därmed aktualiserades frågan om nya liknande undersökningar i Sverige. Intresset riktade sig mot vissa delar av Skåne och kontinentalsockeln i Östersjön. Vissa översiktliga flygmagnetiska undersökningar, seismiska mätningar och oljegeologiska arbeten visade att fortsatta prospekteringsinsatser var motiverade. Enligt geologiska undersökningens bedömning skulle kostnaden för en ingående planmässig utforskning av de i första hand intressanta områdena — Skåne och havsområdet därutanför samt Östersjön söder och öster om Gotland — uppgå till 150 å 200 milj. kr.

Planerna på en omfattande gemensam prospekteringsinsats har efter överläggningar mellan vattenfallsverket, LKAB och enskilda intressenter lett till att ett särskilt aktiebolag, Oljeprospektering AB, bildats för att efter söka och utvinna olje- och naturgasfyndigheter samt bedriva därmed förenlig verksamhet. Av bolagets aktiekapital på 5 milj. kr. har vattenfalls-

verket och LKAB tecknat 25 % vardera. Återstoden har tecknats av AGA AB, Allmänna Svenska elektriska AB, Boliden AB, Fosfatbolaget AB, Kooperativa förbundet, Nordstjernans rederi AB, Nynäs-Petroleum AB, Oljekonsumenterna-OK ekonomisk förening, Sydsvenska kraft AB, Trafik AB Grängesberg-Oxelösund och Voxnans kraft AB.

Det nya bolaget har av Kungl. Maj:t meddelats undersökningskoncession för samtliga i sammanhanget intressanta områden. Koncessionstiden utgör åtta år med skyldighet för bolaget att utföra arbeten för sammanlagt 100 milj. kr. under de första fem åren. Arbetsskyldigheten för nästföljande tre år kan av Kungl. Maj:t fastställas på sådant sätt att den totala kostnaden för de åtta åren högst uppgår till 150 milj. kr. De medel som behövs för bolagets genomförande av arbetsskyldigheten avses komma att tillskjutas av delägarna i förhållande till deras aktieinnehav.

I prop. 1968: 51 påpekades att bolagsdelägarnas rätt till avdrag vid inkomsttaxeringen för kostnaderna i det nya bolagets verksamhet torde vara oklar samt att avdragsrätten borde regleras genom särskild lagstiftning för att säkerställa att alla delägare skulle behandlas lika. Jag avser nu att närmare beröra dessa bidrags behandling i beskattningshänseende samt framlägga förslag om särskild lagstiftning härom.

Aktieägarna kan bidra till kostnaderna för det nya bolaget genom aktiekapital, lån eller — sedan bolaget bildats — genom koncernbidrag eller liknande driftkostnadsbidrag.

För vad som insätts i form av aktiekapital eller anskaffas genom lån kan enligt gällande bestämmelser avdrag inte erhållas omedelbart vid inkomsttaxeringen. Däremot kan under vissa omständigheter avdrag erhållas på ett senare stadium, om det visar sig att det nybildade bolagets exploatering misslyckats och förlust konstateras. Såvitt avser avdrag för förlust på aktier fordras härvid bl. a. att aktieägaren innehar aktierna i det nya bolaget som ett led i organisationen av sin verksamhet (organisationsaktier). I fråga om förlust på fordran gentemot det nya bolaget är avdragsrätten likaledes beroende av att samband föreligger mellan aktieägarens verksamhet och bolagets verksamhet.

För bidrag till kostnader i det nya bolaget genom koncernbidrag kan avdrag enligt gällande praxis ges endast om det kan visas att bidraget utgjort en direkt omkostnad i det utgivande företagens egen rörelse. Som framgått är emellertid avsikten att de medel det nya bolaget behöver för sin verksamhet i regel skall tillskjutas av aktieägarna i förhållande till deras aktieinnehav. Vad nu anförts kan komma att medföra att bidragen för vissa aktieägare bedöms som aktieägartillskott som inte är avdragsgillt och för andra som avdragsgill omkostnad.

Jag vill i detta sammanhang också påpeka, att de nya regler om avdrag för direkta koncernbidrag oberoende av bidragets omkostnadskaraktär som år 1965 infördes i 43 § 3 mom. kommunalskattelagen (1928: 370) inte äger

tillämpning i detta sammanhang. Dessa regler förutsätter nämligen att det bidragsgivande bolaget äger mer än 9/10 av aktierna i det mottagande bolaget.

Det nu anförda torde visa att aktieägarna i det nya bolaget inte kan vara säkra på att behandlas lika i beskattningshänseende i fråga om bidrag till bolaget. Den prospektering som skall ske genom det nybildade bolaget anser jag emellertid fylla ett särskilt samhällsnyttigt ändamål. Med hänsyn härtill bör enligt min mening aktieägare eller denne närstående bolag — oavsett huruvida något samband finns mellan bidragsgivande bolagets verksamhet och mottagande bolagets verksamhet — medges avdragsrätt för direkta bidrag till täckande av kostnaderna i det nya bolagets verksamhet. Samma skäl talar även för att aktieägarna medges avdrag för förlust av inbetalt aktiekapital eller på fordran e. d. som kan uppkomma i samband med det nya bolagets upplösning. Sådan avdragsrätt för förlust på grund av fordran bör även tillkomma aktiebolag i koncernförhållande till aktieägaren.

För det nya bolaget kommer enligt gällande rättspraxis driftkostnaderna att bli avdragsgilla under förutsättning att bolaget kan anses bedriva rörelse och redovisar vinst. Om vinst inte redovisas med belopp som svarar åtminstone mot driftkostnaderna kan genom förordningen (1960: 63) om rätt till förlustutjämning vid taxering för inkomst det outnyttjade avdraget för driftkostnader användas för kvittning mot överskott inom sex år från förluståret. Den omständigheten att aktieägarna i det nya bolaget medges avdrag för direkta bidrag till det nya bolagets verksamhet bör enligt min mening leda till att bidragen skall anses som skattepliktig intäkt för det mottagande bolaget. Då bidragen som angetts är avsedda att täcka kostnader för bolagets verksamhet, som bl. a. avser att eftersöka och utvinna olje- och naturgasfyndigheter, bör bidragen självfallet redovisas som intäkt av rörelse. Bolaget erhåller härigenom möjlighet att åtminstone i huvudsak dra av sina faktiska driftkostnader redan under de första åren verksamheten bedrivs.

Den avdragsrätt och skattskyldighet som jag behandlat här berör endast en mycket begränsad krets av skattskyldiga. Erforderliga författningsbestämmelser bör därför enligt min mening sammanföras i en särskild lag och således inte leda till någon ändring i kommunalskattelagen eller förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt.

Jag tar i det följande upp en fråga om avdrag vid inkomsttaxeringen för förlust som uppkommit på aktie i AB Atomenergi.

I prop. 1969: 101 har Kungl. Maj:t bl. a. anmält fråga om överföring till staten av den enskilda aktieminoriteten i Atomenergi. Aktiekapitalet i bolaget, 14 milj. kr., har till fyra sjundedelar tillskjutits av staten. Av den redogörelse som lämnats i prop. 1969: 101 av chefen för industridepartementet framgår att s. k. B-aktier, motsvarande tre sjundedelar av aktiekapitalet, vid skilda tidpunkter tecknats av sammanlagt ett 70-tal enskilda intressenter,

däribland vissa industri- och kraftföretag, försäkringsbolag, kommuner m. fl. Frågan om statens övertagande av B-aktierna i Atomenergi har aktualiserats till följd av att bolaget fått ändrade arbetsuppgifter. I propositionen anmäldes att en preliminär överenskommelse förelåg, enligt vilken B-aktierna avsågs överlåtas till staten utan vederlag. Vid behandlingen av propositionen har erinran inte gjorts i anledning av vad sålunda anmälts (SU 99, rskr 245).

Jag har inhämtat att samtliga B-aktier i bolaget numera har inlevererats till statskontorets fondbyrå. Som förutsatts i den preliminära överenskommelsen har någon särskild ersättning för aktierna inte utgått. Den förlust som de enskilda aktieägarna lidit uppgår således till vad varje aktieägare givit vid aktiernas anskaffning.

Som angetts i det föregående fordras enligt rådande praxis för att en konstaterad förlust på aktier skall beaktas vid inkomsttaxeringen att aktieinnehavet haft sin grund i ett samband mellan aktieägarens rörelse och det ägda företagens verksamhet, såsom t. ex. ett organisationsförhållande. Om detta är fallet, medges avdrag för förlusten vid inkomstberäkningen. Tilläggas bör i detta sammanhang att bl. a. i fråga om försäkringsrörelse räknas tillgång i form av aktier i regel som varor i rörelsen vid beskattningen. En förlust på aktie är i sådant fall alltid avdragsgill som driftförlust i rörelsen.

Det sagda innebär att — bortsett från de delägare som är försäkringsbolag — aktieägarnas rätt att dra av förlust på aktierna i Atomenergi är beroende av omständigheterna i det enskilda fallet. Beträffande flera aktieägare kan antas att sådant samband i rörelsen saknats som i praxis förutsatts för avdragsrätt. Med hänsyn till att de enskilda aktieförvärven i Atomenergi tillgodosett ett beaktansvärt allmänt intresse är det emellertid enligt min mening inte motiverat att upprätthålla en skillnad olika aktieägare emellan i fråga om avdrag för den förlust som uppkommit på aktierna. Jag föreslår därför att de enskilda aktieägarna i Atomenergi medges en rätt till avdrag vid inkomsttaxeringen för förlust på aktierna som är oberoende av om särskilt samband har funnits mellan aktieägarens rörelse och Atomenergi. Bestämmelser härom bör upptas i särskild lag och bör tillämpas vid taxering åren 1970 och 1971.

Under hänvisning till vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t genom proposition föreslår riksdagen att antaga inom finansdepartementet upprättade förslag till

1) *lag om avdrag vid inkomsttaxeringen för bidrag till Oljeprospektering aktiebolag, m. m.,*

2) *lag om avdrag vid inkomsttaxeringen för förlust på aktie i aktiebolaget Atomenergi.*

Kungl. Maj:ts proposition nr 144 år 1969

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gunnel Anderson